

SCHOOL'S OUT

This project was funded by
the European Union's
Rights, Equality and
Citizenship Programme
(2014-2020)

bilitis

ÇAVARIA

CENTRO
RISORSE
LGBTI

ILGA
ILGA-PORTUGAL.PT

Hoe creëer je een inclusieve schoolomgeving?

Kennismaking

Vormings- en trainingsorganisatie van çavaria
Belangenbehartiger LGBTQI+ personen

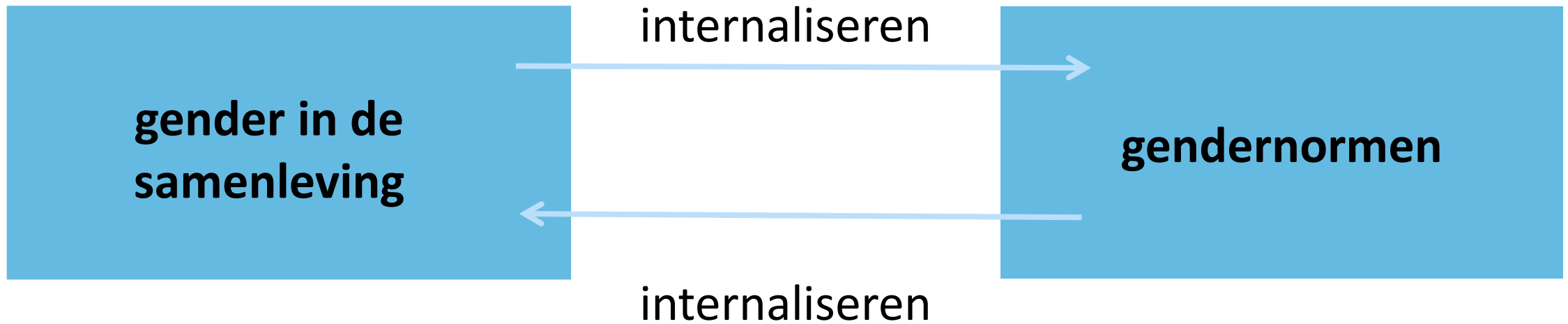
Vlaamse koepelorganisatie
Onderwijsmedewerker

Gender en genderstereotypering

Gendernormen

Ongeschreven voorschriften die een samenleving aan gender verbindt

Probleem?

Laag zelfbeeld

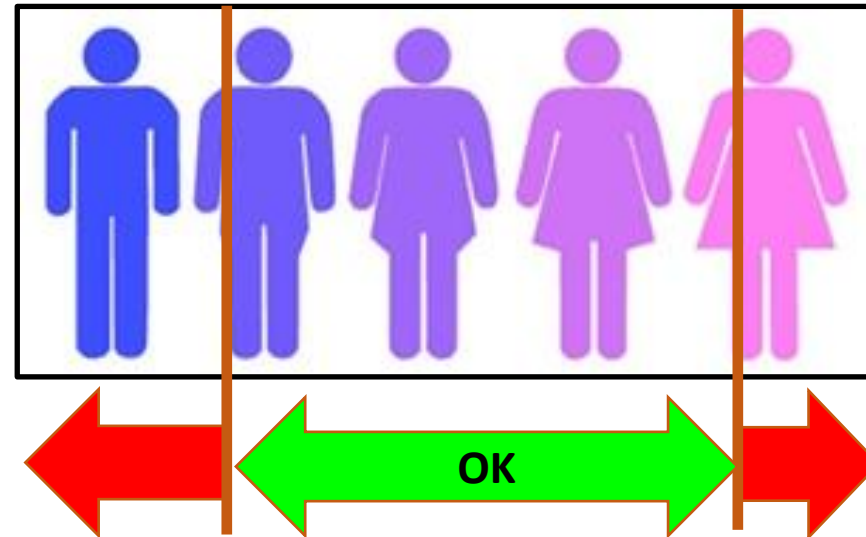
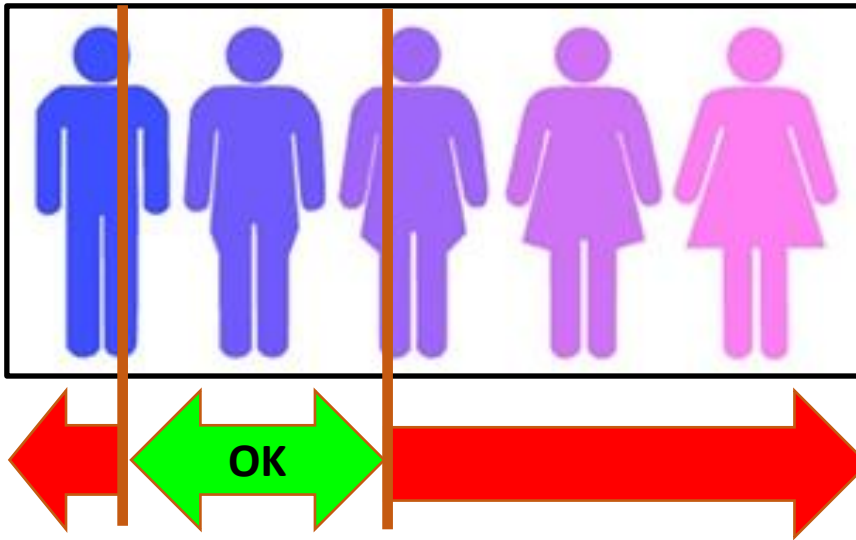

Verloren talenten

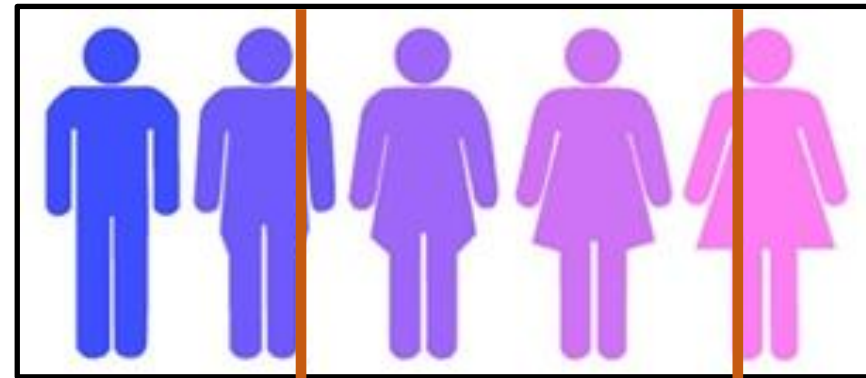
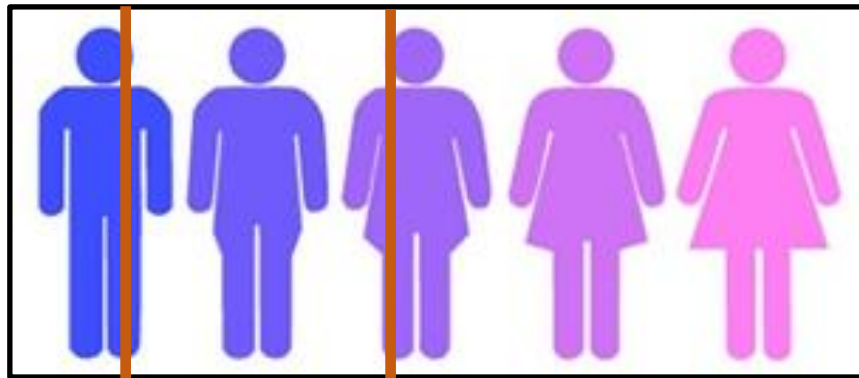

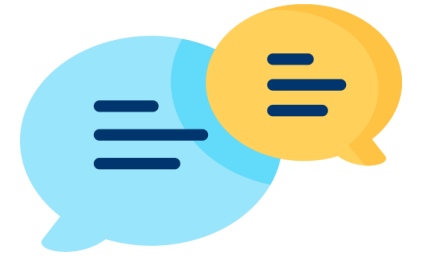
**Ongelijke verdeling van
loon & werk**

Wat weten we uit onderzoek?

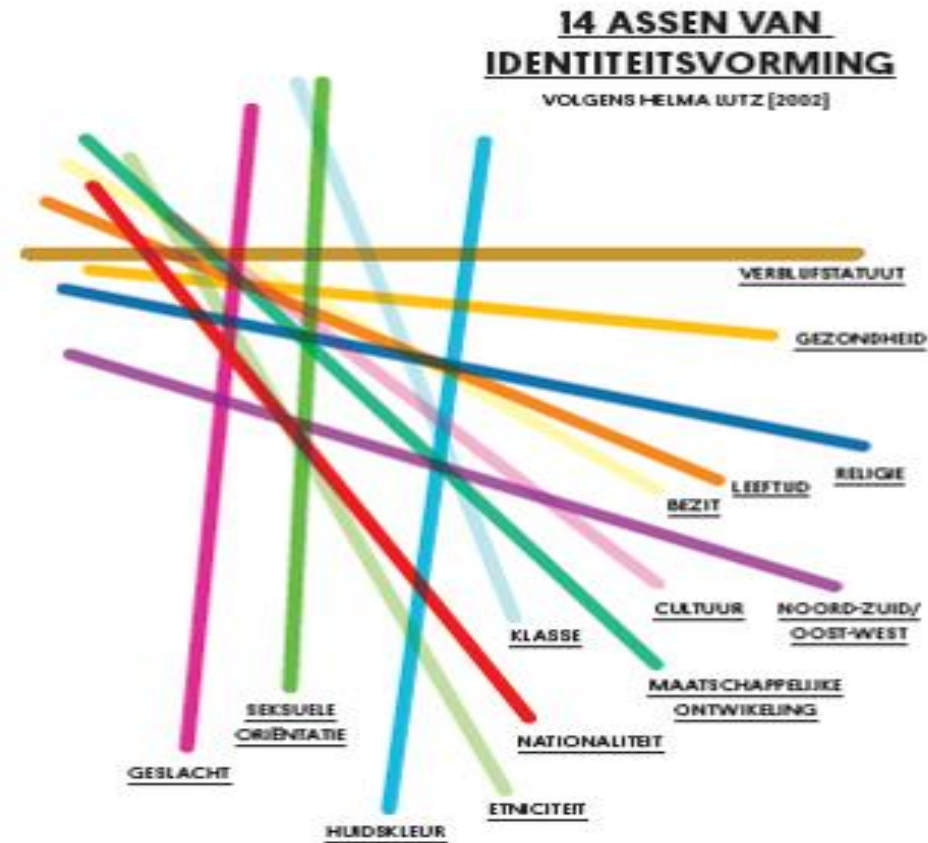
Wat weten we uit onderzoek?

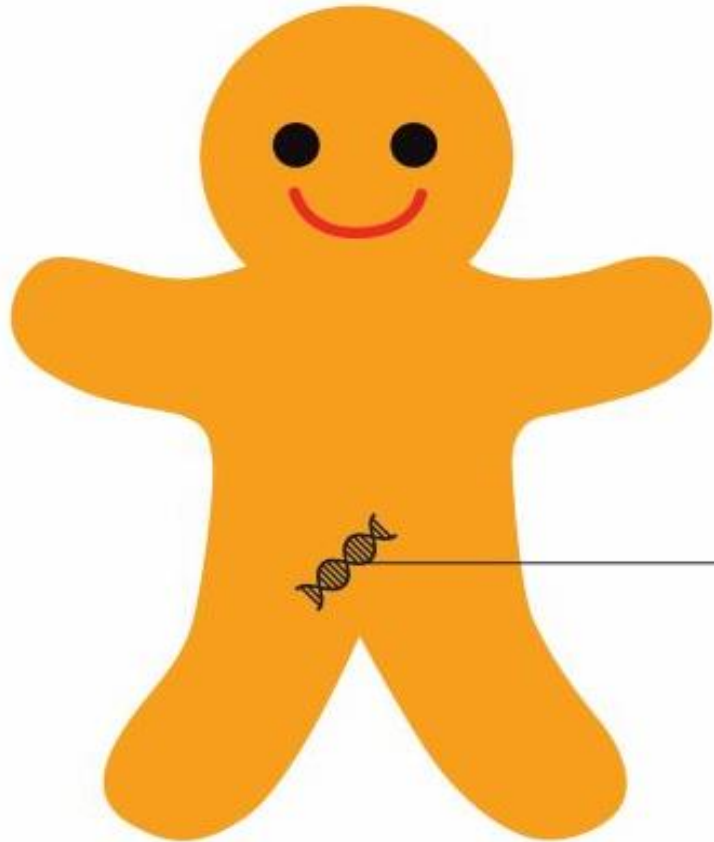
Nog andere ordeningsprincipes?

Kruispuntdenken

Gender- en seksuele diversiteit

Geslacht

GESLACHT

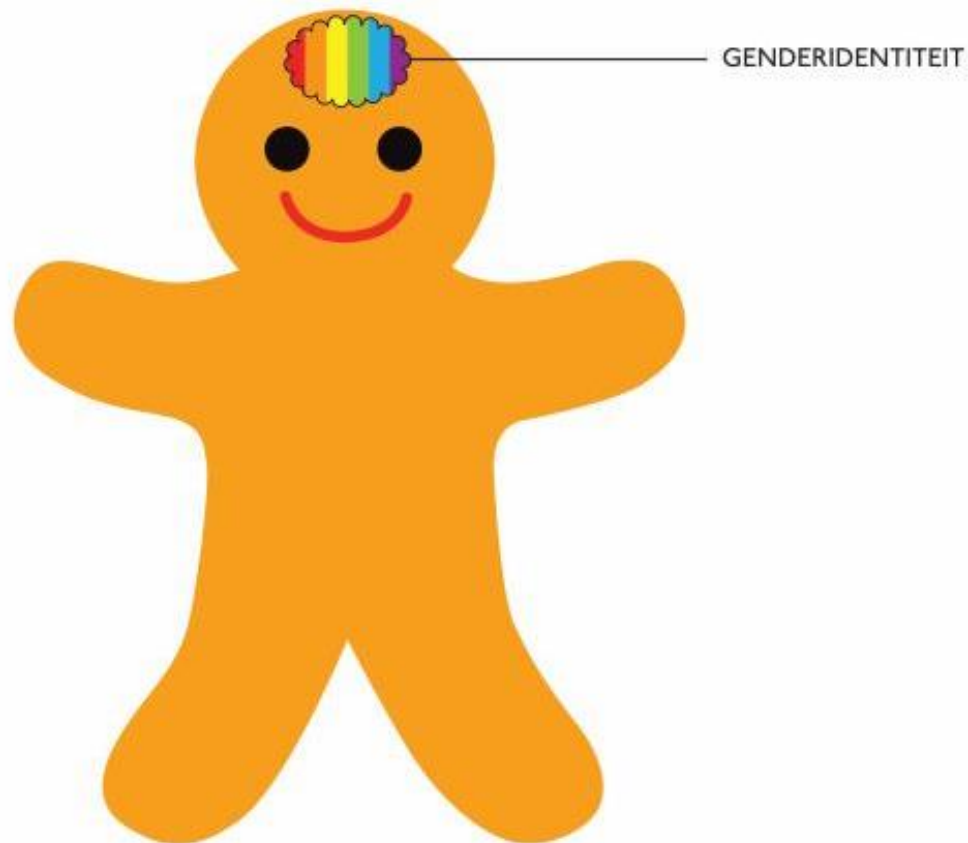
Intersekse

**1.7% van
de mensen**

wordt geboren met een variatie
van de geslachtskenmerken.

Ongeveer evenveel mensen
hebben groene ogen of maken
deel uit van een tweeling.

Genderidentiteit

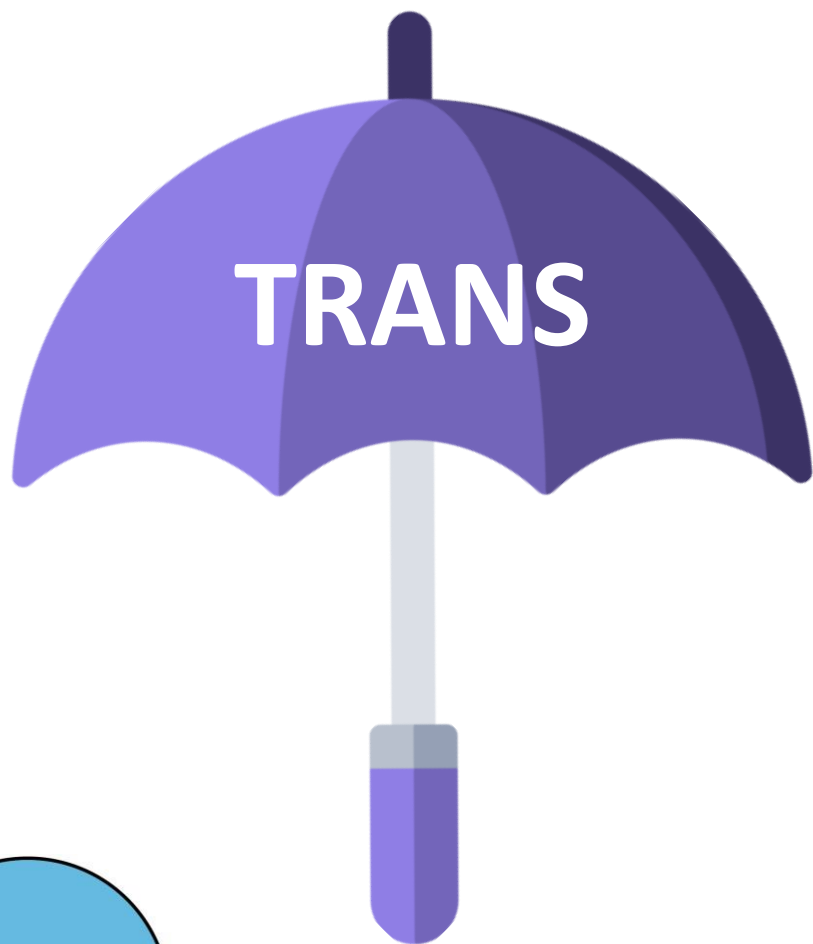
Cisgender

Geslacht en genderidentiteit
zijn grotendeels in
overeenstemming

Transgender

Geslacht en genderidentiteit
zijn grotendeels niet in
overeenstemming

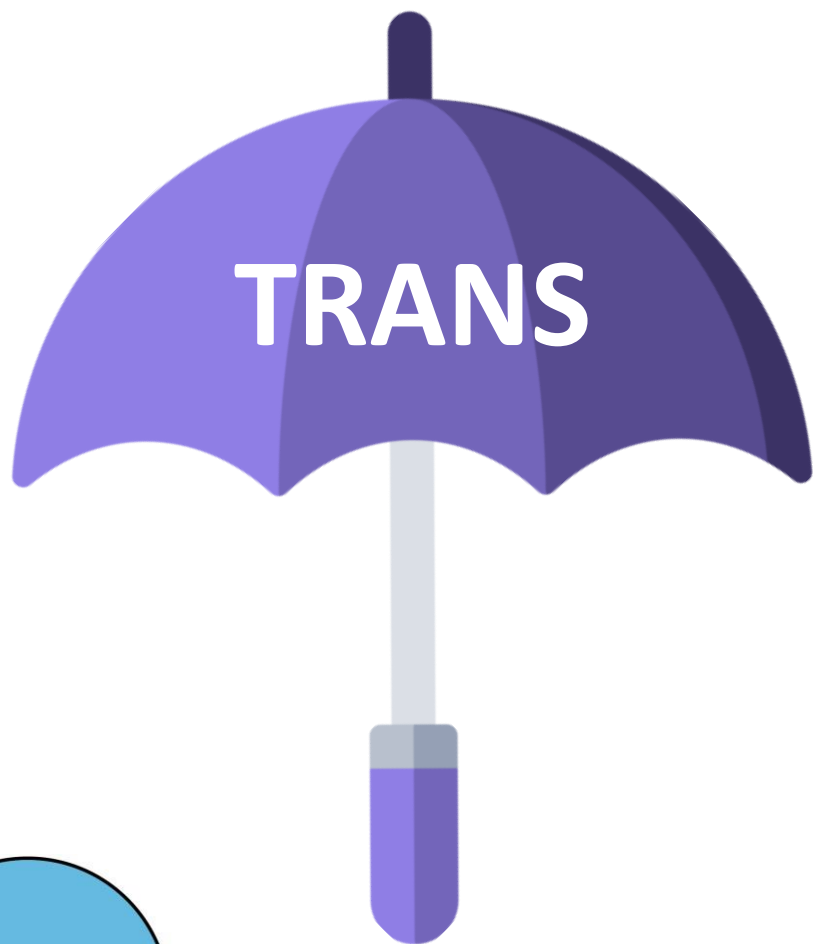
Genderidentiteit

Trans vrouw
Trans man

Genderidentiteit

Trans vrouw
Trans man

Non-binair
Genderqueer

Voornaamwoorden

die/hun

zij/haar

hij/zijn

Voornaamwoorden

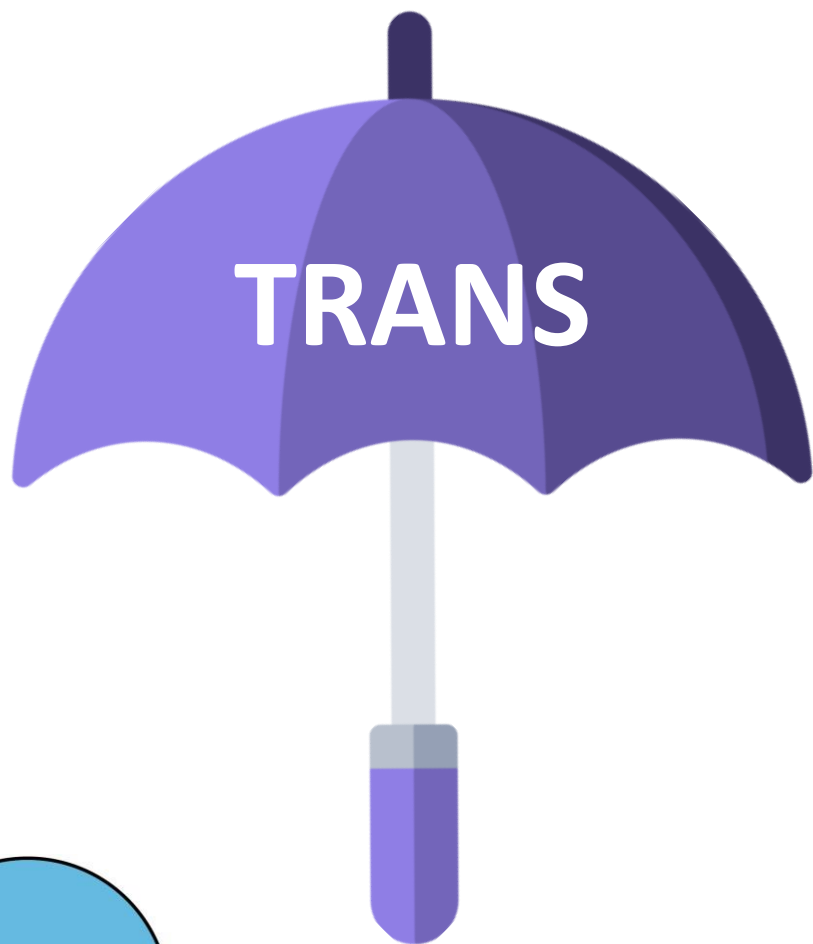
☁ Hoe gebruiken?

Die	Vervangt 'zij' en 'hij'	Persoonlijk voornaamwoord Onderwerp
Hen	Vervangt 'haar' en 'hem'	Persoonlijk voornaamwoord Lijdend of meewerkend voorwerp
Hun	Vervangt 'haar' en 'zijn'	Bezittelijk voornaamwoord

“Ken jij Charlie? **Die** is non-binair. Ik zag **hen** vorige week. Het was **hun** verjaardag”.

“Aubrey komt niet. **Die** ging naar de zee met **hun** lief. Ik heb het **hen** net zelf gevraagd”.

Genderidentiteit

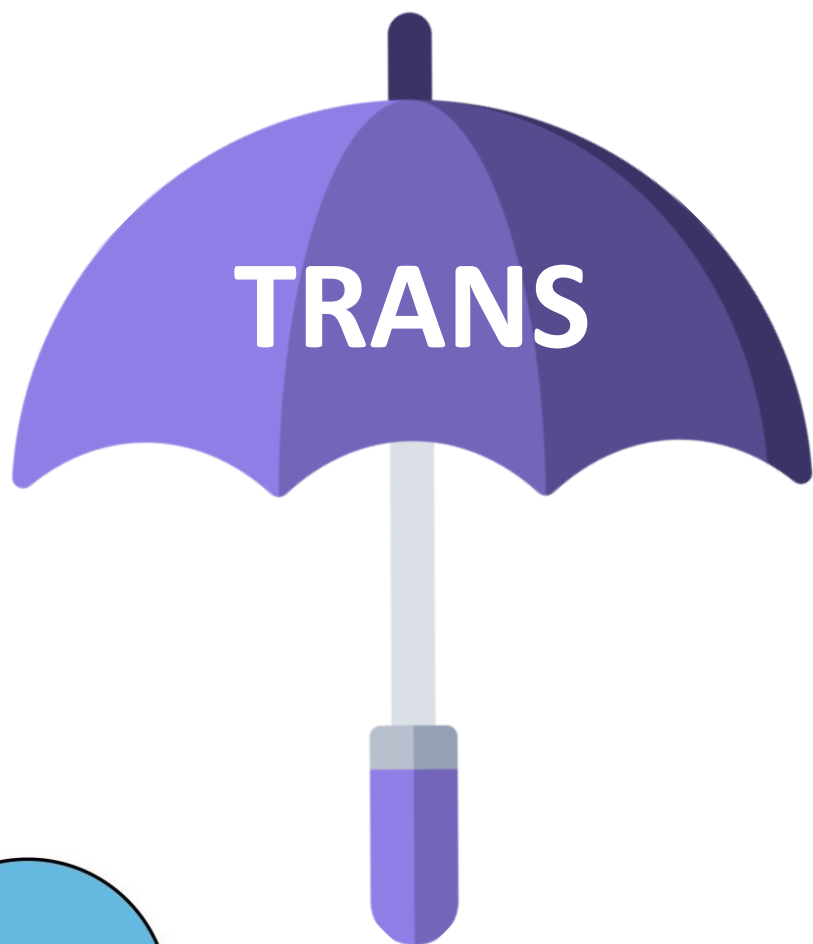

Trans vrouw
Trans man

Non-binair
Genderqueer

...

Genderidentiteit

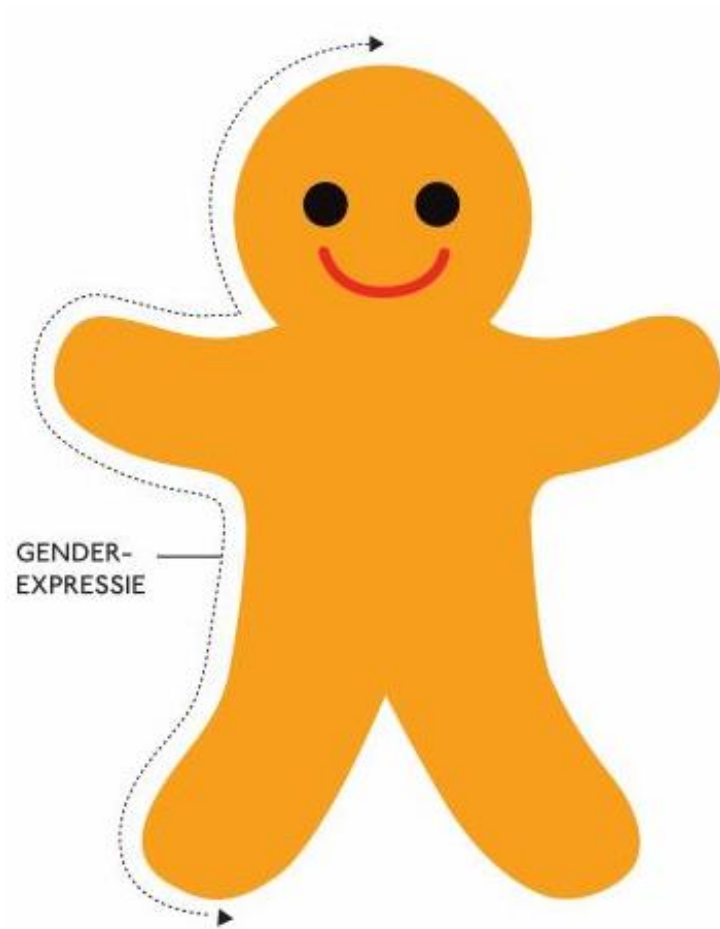
Voor puberteit (12j)

Gendercreatieve kinderen

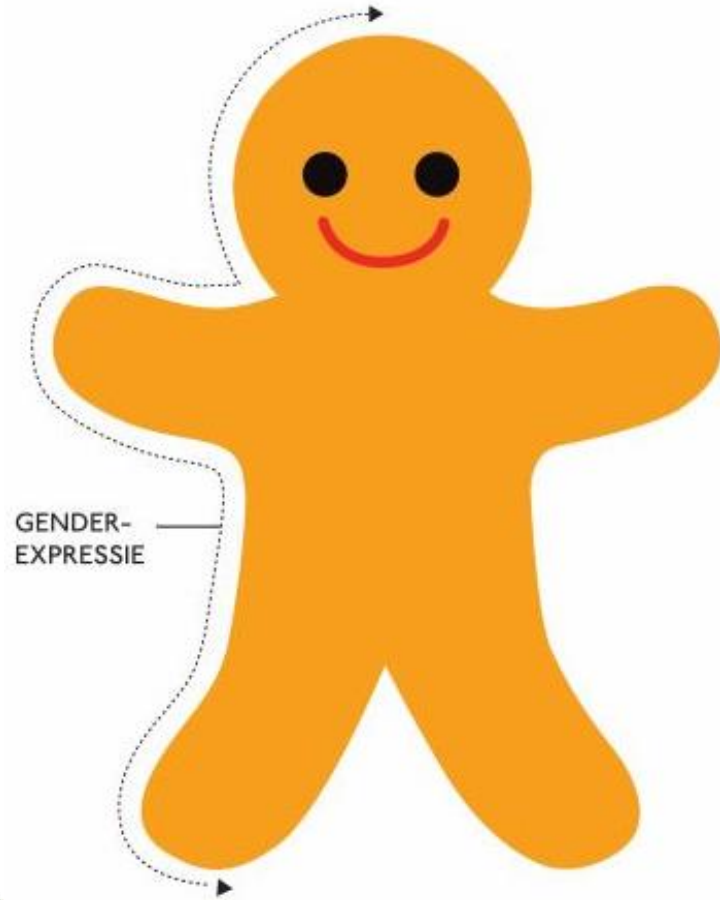
Tijdens en na puberteit

Trans jongeren

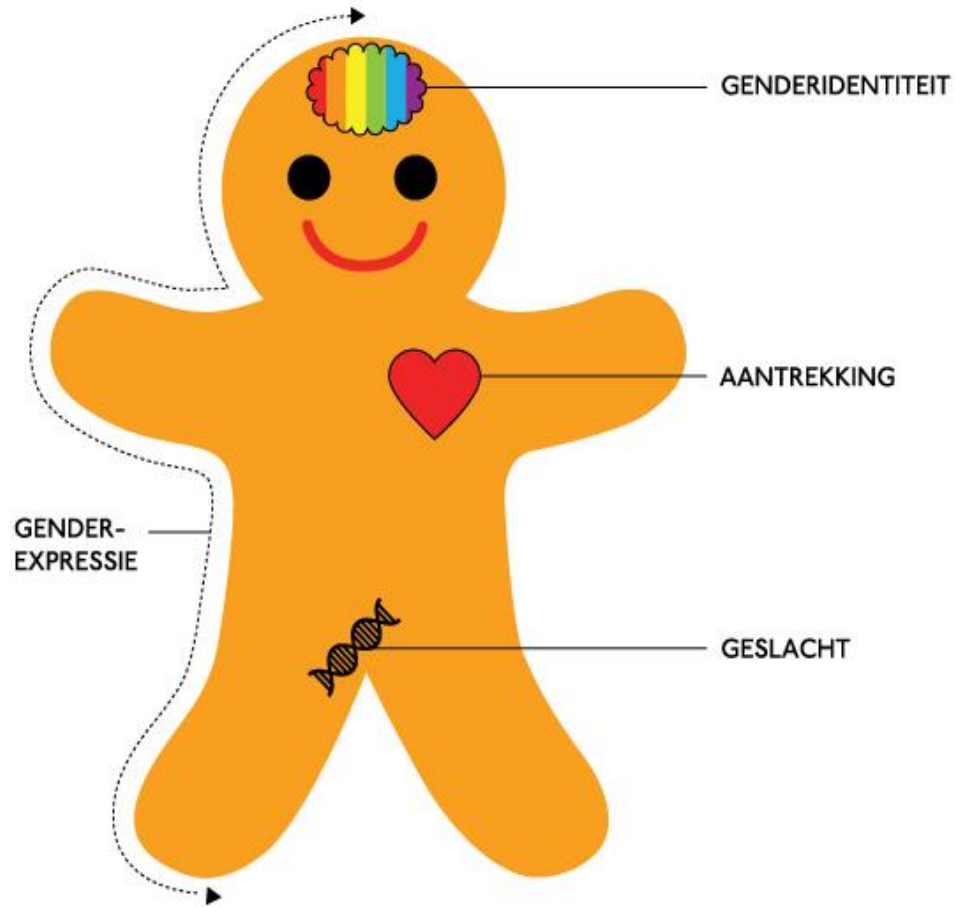
Genderexpressie

Genderexpressie

Aantrekking

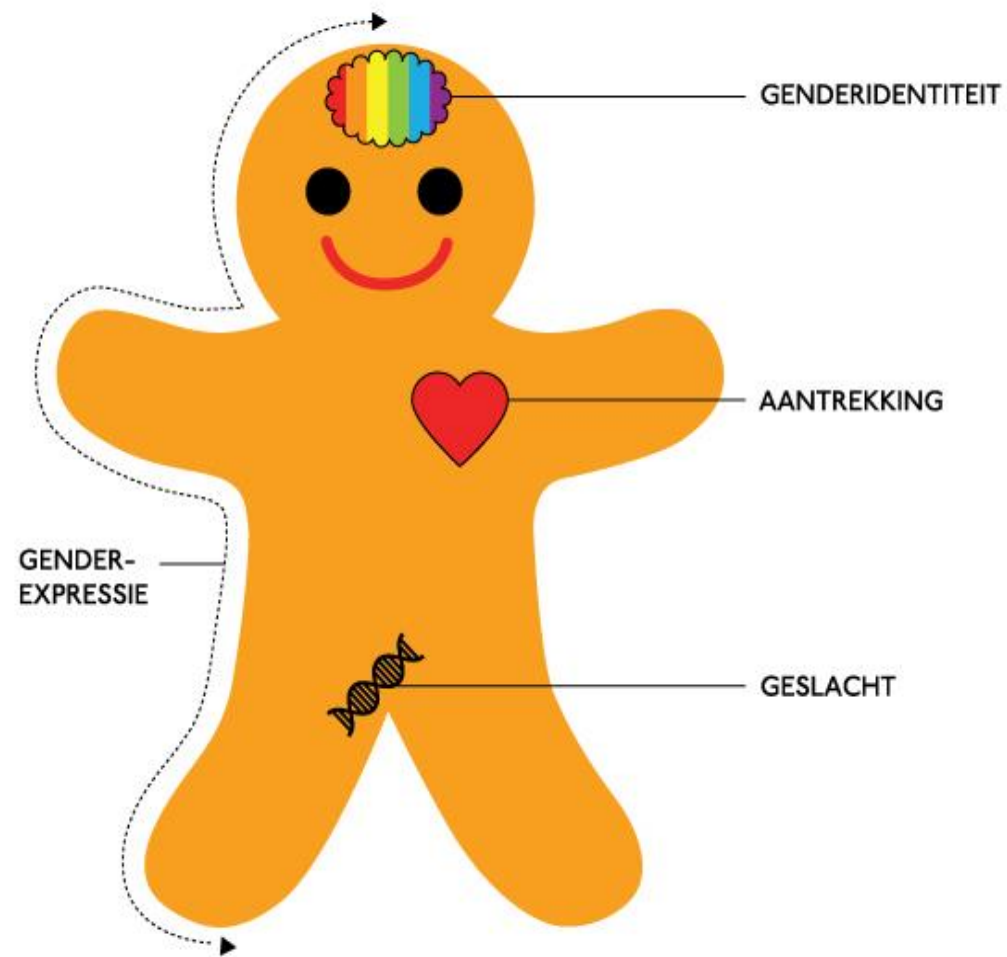
Seksuele aantrekking

Hetero-
Homo-
Bi-
Pan-
A-
...

seksueel
romantisch

Romantische aantrekking

Genderdiversiteit

Waarom werken aan een inclusieve schoolomgeving?

Casus 1

Na de zomervakantie komen een aantal jongens met oorringen en make-up naar school. Tijdens de pauze is er een discussie ontstaan in de leraarskamer, omdat een collega de jongens uit de klas heeft gezet. Het is immers op school niet toegelaten dat jongens oorbellen (en andere piercings) dragen wegens veiligheidsredenen. Diezelfde leerkracht vond ook dat de jongens hun make-up moesten verwijderen omdat dit in strijd zou zijn met het schoolreglement rond een verzorgd voorkomen. Het is immers een school, geen discotheek. De jongens laten het hier niet bij en schakelen de leerlingenraad in om zich tegen deze regels te verzetten. Ze doen ook hun verhaal op Instagram en TikTok. Een radiozender pikt het verhaal op en twee dagen later staat het voorval in alle kranten.

Wat kan er zoal in het schoolreglement staan rond gender?

Voorbeeld 1

Mijn kledij en haardracht zijn verzorgd. Schoolkledij is geen strandkledij. Opvallende kleurlokken, geschoren figuren in de haren en piercings zijn niet toegelaten. Het is voor jongens verboden om oorbellen te dragen. Hoofddeksels, zowel voor jongens als voor meisjes, zijn niet toegelaten in het schoolgebouw.

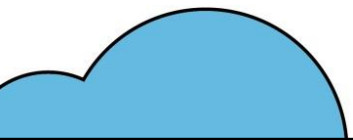
Voorbeeld 2

Jongens dragen geen lang haar. Tevens is het scheren van figuren in de haren niet toegelaten.

Laten we even dromen ...

Hoe ziet voor jullie de ideale inclusieve schoolomgeving eruit?

Een inclusieve schoolomgeving

Een inclusieve schoolomgeving heeft te maken met ...

- ☁ genderinclusieve voorzieningen;
- ☁ themadagen;
- ☁ een visie rond diversiteit;
- ☁ kennisdeling rond gender- en seksuele diversiteit en kruispuntdenken het schoolteam;
- ☁ kennisdeling rond gender- en seksuele diversiteit met de leerlingen;
- ☁ een veilig schoolklimaat;
- ☁ maximale talentontwikkeling van jongeren;
- ☁ ...

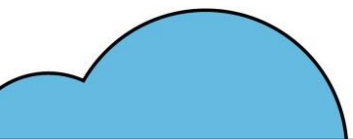
binnen

Normen binnen een inclusieve schoolomgeving

Opdracht

Neem pen en papier en teken een huis in dertig seconden.

Opdracht (vervolg)

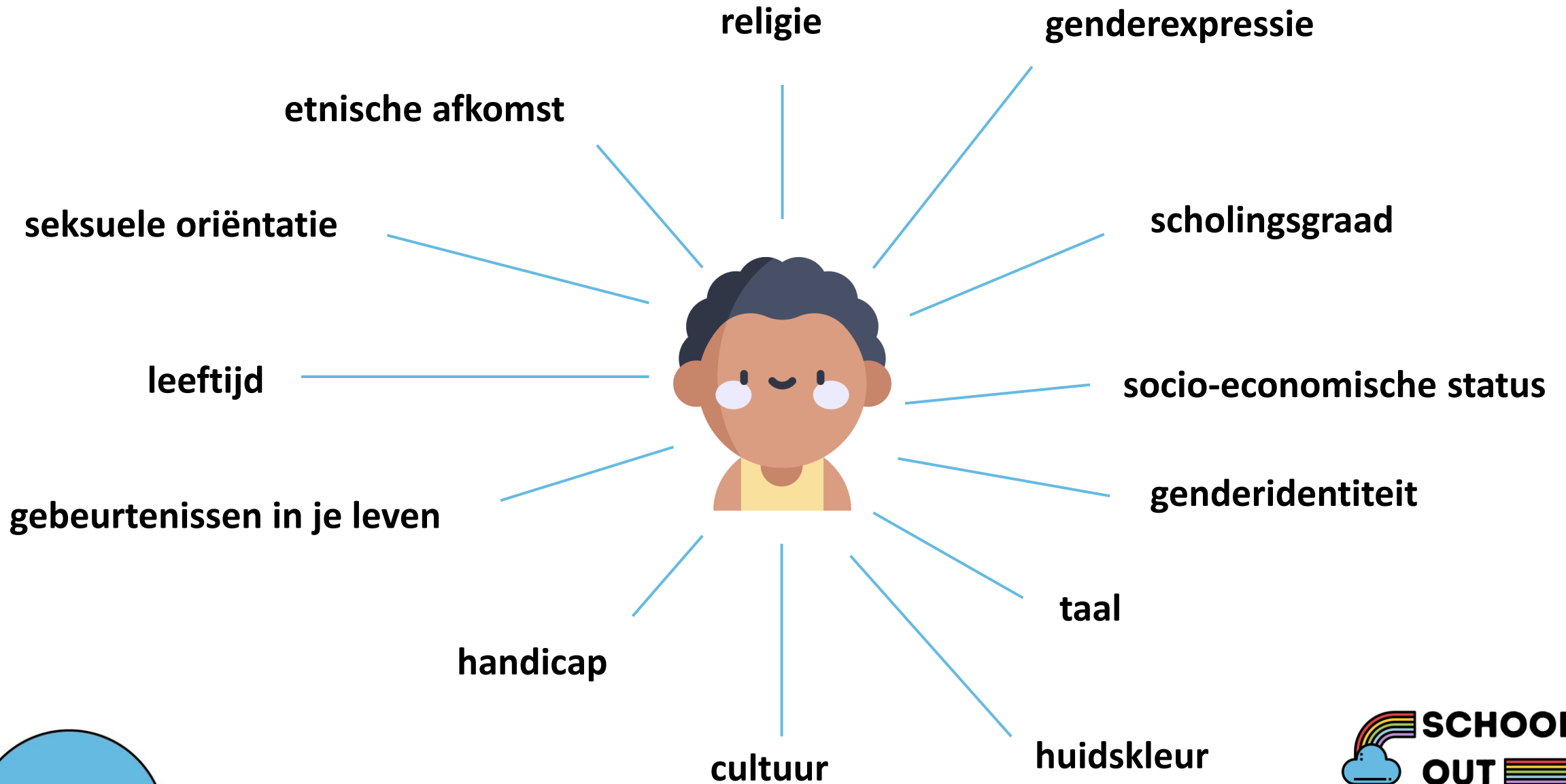
Normen: een definitie

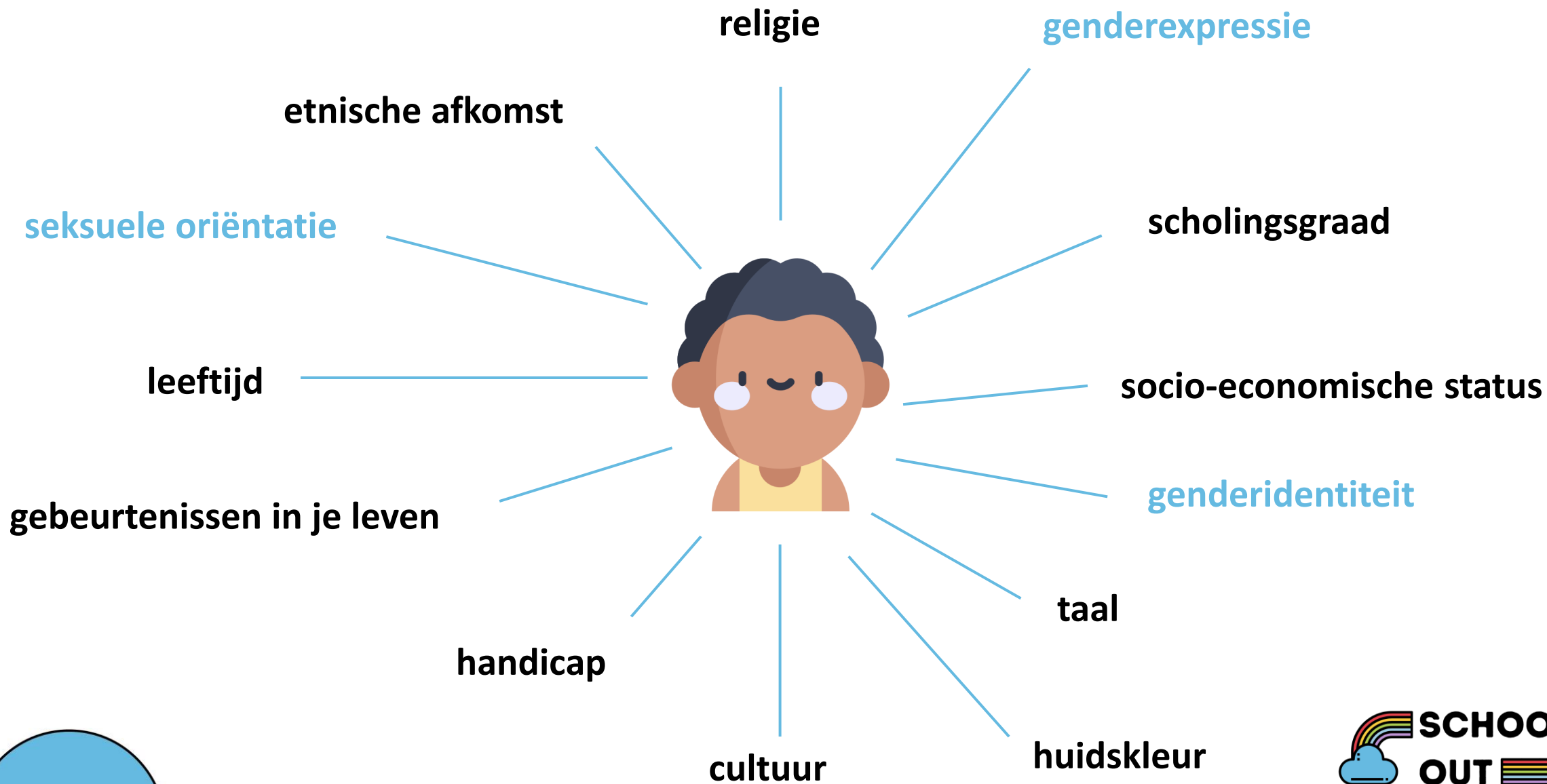

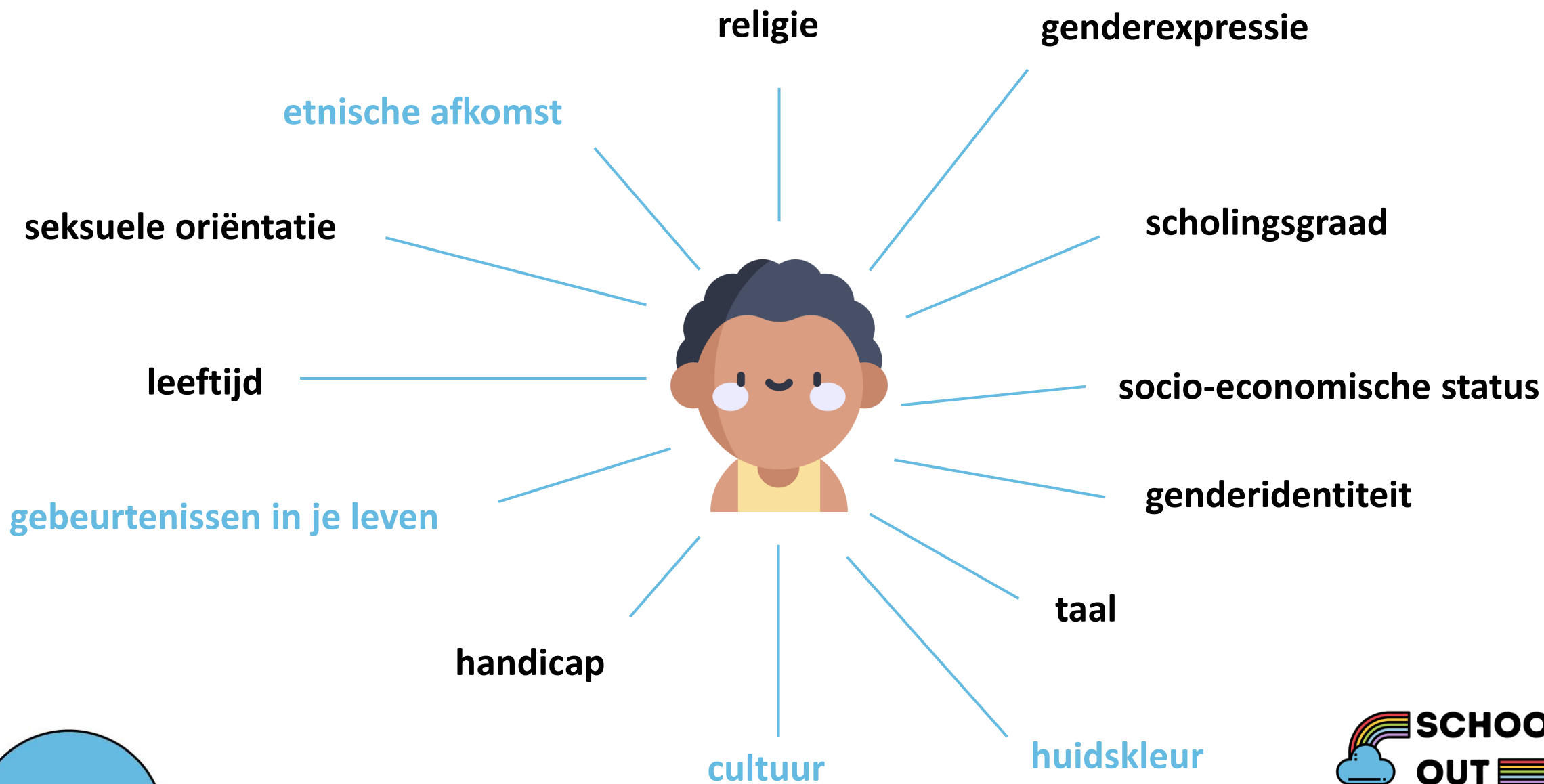
- ☁ Een reeks (ongeschreven) regels binnen een maatschappij of cultuur, die ons denken, ons handelen en onze attitudes beïnvloeden. Wie hiervan afwijkt, wordt 'gestraft'.
- ☁ Verschillende soorten: leeftijdsnormen, heteronormen, witte normen, gendernormen, ...

Kruispuntdenken

Referentiekader

- ☁ Wat **binnen** het referentiekader valt zijn de normen en waarden waarmee we opgegroeid zijn en die we normaal vinden.
- ☁ Wat **buiten** het referentiekader valt zijn de waarden en normen die we vreemd vinden, waarmee we niet vertrouwd zijn of ons misschien zelfs bang maken.

Casus 2

Een leerling op jouw school is onlangs uit de kast gekomen als non-binair en wil aangesproken worden met een nieuwe roepnaam en als die/hun. De leerlingbegeleider past de roepnaam aan op het elektronisch platform van de school en stuurt een bericht naar de collega's met de nieuwe naam en aanspreekvorm. Er is gemor onder sommige leerkrachten, maar iedereen doet zijn best. Twee weken later ontstaat er commotie bij de toiletten. Enkele meisjes willen niet dat die leerling daar naar binnen gaat, omdat het toch echt om een jongen zou gaan.

Casus 2 (vervolg)

Een week later vraagt de leerlingenraad aan de schooldirectie om genderinclusieve toiletten te voorzien zodat dit probleem niet meer kan voorkomen. De school wijst dit verzoek af. De leerling geeft in een gesprek bij de leerlingbegeleiding aan dat die niet meer naar het toilet wil gaan op school. Ook de lessen lichamelijke opvoeding vormen een probleem.

De normkritische benadering op school

- ☁ Nieuwe normen dan maar?
- ☁ Normkritisch denken: normen in vraag durven stellen en de machtsstructuur zichtbaar maken
- ☁ Durf de normen in het beleid kritisch te bekijken.

“Zijn er mensen die niet aan die normen kunnen voldoen?”

“Welke impact hebben deze normen op mensen die afwijken van de norm?”

Hoe kan je werken aan een inclusieve schoolomgeving?

**Hoe begin ik aan een inclusieve
schoolomgeving?**

**Door niet een compleet
nieuw schoolbeleid uit te
schrijven!**

Stap 1

Wat is de visie van de school?

Wat staat er in het huidige pedagogisch project dat kan helpen?

- ☁ Staat er iets over diversiteit, gelijkwaardigheid, expressie, veilig schoolklimaat?
- ☁ Kan je er gender- en seksuele diversiteit bijvoegen (= benoemen)?
- ☁ Staat er niks rond gender, diversiteit, ... ?
- ☁ Kijk dan wat er binnen de koepel aanwezig is (engagementsverklaring).

Stap 2

Is er draagvlak binnen de school?

- ☁ Ga op zoek naar collega's die ook enthousiast worden om rond het thema gender- en seksuele diversiteit en intersectionaliteit te werken.
- ☁ Organiseer een studiedag.
- ☁ Bespreek genderstereotypen in een teamvergadering.
- ☁ Welke reacties maakt het los?
 - ☁ Positief? = Draagvlak om voor te stellen een beleid uit te werken.
 - ☁ Negatief? = Bron achterhalen, informeren, urgentie bepalen en blinde vlekken wegnemen.
 - ☁ Onverschillig? = Urgentie bepalen en blinde vlekken wegnemen.

Stap 3

Neem je materiaal onder de loep

- ☁ Durf met een normkritische blik en een regenboogbril het huidige beleid onder de loep te nemen. Doe dit met een diverse werkgroep. Iedereen heeft immers blinde vlekken.
- ☁ Bepaal op voorhand prioriteiten:
 - ☁ Wat willen we zeker veranderen?
 - ☁ Wat willen we misschien veranderen?
 - ☁ Wat doen we sowieso niet?
- ☁ Denk aan het schoolreglement, de schoolvoorzieningen, interne kennisdeling.
- ☁ Betrek LGBTI-leerlingen en –personeel (vrijwillig).
- ☁ Gebruik bestaande tools om je te helpen.

Matrix

	Leerling (+ prioritaire of risicogroepen)	Klas	School (alle leerlingen en hun leefomgeving binnen de school)	Omgeving buiten de school (ouders, vrienden, gemeentebestuur, schooloverschrijdend)
Educatie				
Omgevingsinterventies				
Afspraken en regels				
Zorg en begeleiding				

Leerling

Educatie	Stel boeken en info beschikbaar over LGBTI-thema's. Maak het LGBTI-thema beschikbaar in keuzeopdrachten. Zorg dat iedereen leerlingen met vragen kan bijstaan.
Omgevingsinterventies	Zorg voor veiligheid. Zorg dat leerlingen aanvoelen dat leerkrachten elke identiteit erkennen. Stel info beschikbaar (via brochures bijvoorbeeld) voor leerlingen die het nodig hebben.
Zorg en begeleiding	Zorg dat leerlingen weten dat ze bij het schoolpersoneel terechtkunnen. Zorg dat het schoolpersoneel kennis heeft.

Klas

Educatie	Geef les met kwalitatieve methodieken. Zorg voor een veilig klasklimaat als randvoorwaarde bij lessen over LGBTI-thema's. Integreer het LGBTI-thema doorheen alle lessen.
Afspraken en regels	Fris afspraken en regels rond LGBTI-negatief taalgebruik regelmatig op.
Omgevingsinterventies	Organiseer zichtbaarheidsacties (brochures, affiches, regenboogvlaggen, ...). Creëer een veilig klasklimaat.
Zorg en begeleiding	Stel je als leerkracht als vertrouwenspersoon op. Heb oog voor wat er leeft bij andere (onzichtbare) leerlingen.

School

Educatie	Zorg voor deskundigheidsbevordering. Werk een leerlijn gender- en seksuele diversiteit uit. Maak een leerkracht deskundige 'gender- en seksuele diversiteit'. Die persoon bewaakt de aanwezigheid van het thema en fungeert als aanspreekpunt.
Afspraken en regels	Zorg dat leerkrachten LGBTI-negatief taalgebruik herkennen en weten hoe erop te reageren. Maak duidelijke afspraken rond voornaamwoorden, toiletten, kleedkamers, Neem gender- en seksuele diversiteit en intersectionaliteit op in het schoolbeleid. Definieer pesten omwille van identiteit (identity-based bullying).
Omgevingsinterventies	Organiseer zichtbaarheidsacties (brochures, affiches, regenboogvlaggen, IDAHOT, ...). Maak voorzieningen genderinclusief. Organiseer GSA's.
Zorg en begeleiding	Implementeer kennis van de sociale kaart voor doorverwijzing. Houd rekening met eventuele familieleden die op dezelfde school zitten.

Omgeving buiten de school

Educatie	Zorg voor een heldere visie. Betrek lokale LGBTI-organisaties.
Afspraken en regels	Zorg voor heldere communicatie: afspraken zijn gekend bij ouders. Welzijn van het kind staat voorop, dus afspraken school – thuis kunnen verschillen.
Omgevingsinterventies	Bezoek lokale Regenbooghuizen / LGBTI-organisaties (inclusieve sociale kaart). Zorg voor een aanspreekpunt.
Zorg en begeleiding	Implementeer kennis van de sociale kaart voor doorverwijzing. Houd rekening met eventuele familieleden (broers, zussen, ...) die op dezelfde school zitten.

Stap 4:

Implementeer & evalueer

- ☁ Een beleid kan snel dode letter worden wanneer het niet iets levendig is.
- ☁ Deel kennis met collega's en wissel ervaringen uit.
- ☁ Stuur bij als iets niet werkt.
- ☁ PDCA (Plan – Do – Check – Act)

Het model van Knoster

Visie	Urgentie	Actieplan	Middelen	Competenties	Consensus	=	VERANDERING
Ontbreekt	Urgentie	Actieplan	Middelen	Competenties	Consensus	=	VERWARRING
Visie	Ontbreekt	Actieplan	Middelen	Competenties	Consensus	=	WEERSTAND
Visie	Urgentie	Ontbreekt	Middelen	Competenties	Consensus	=	CHAOS
Visie	Urgentie	Actieplan	Ontbreekt	Competenties	Consensus	=	FRUSTRATIE
Visie	Urgentie	Actieplan	Middelen	Ontbreekt	Consensus	=	ANGST
Visie	Urgentie	Actieplan	Middelen	Competenties	Ontbreekt	=	SABOTAGE

Meer weten?

**Neem een kijkje op:
www.cavaria.be/sot**

